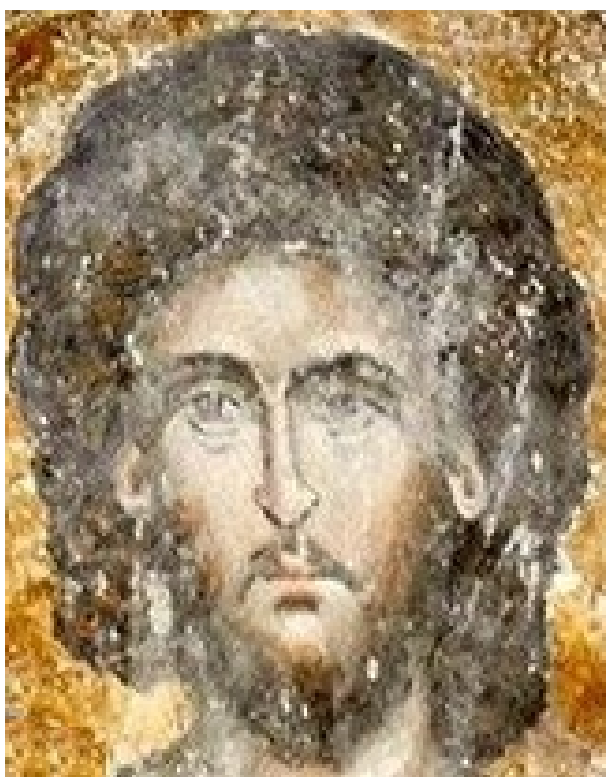

Вяра

27.12 по еретическия, †14 декември по църковния календар - Светите мъченици Тирс, Левкий, Калиник, Филимон, Аполоний и на другите с тях

Страдание на светите мъченици Тирс, Левкий, Калиник, Филимон, Аполоний и на другите с тях († 249-251 гг.)

Свети мъченик Левкий. Фрагмент от стара сръбска стенопис

Светите мъченици Тирс, Левкий и Калиник били родени във Витинската област, но израснали в град Кесария. Те пострадали заради Христа при царуването на император Деций.

Един от областните управители на име Кумврикий пристигнал в Кесария от Никомидия и ревностно утвърждавал

тук идолопоклонството, грижейки се усърдно за идолските капища и жертви и за всичко онова, което е приятно на врага на човешкия род - дявола. Той принуждавал към същото и местните жители, като привличал едни с ласкателства, а други - със заплахи. Сред кесарийските граждани имало един човек на име Левкий, мъж честен, разумен, учен и благороден. Като видял какви беззакония се вършат, той силно скърбял в душата си и се разпалвал с все по-голяма ревност по Бога. Той нямал повече сили да таи пламъка на ревността в душата си и не пожелал да крие истинската вяра, която изповядвал, затова неочаквано се явил при управника и казал:

- Кумврикий, защо се въоръжаваш против собствената си душа, като почиташ безчувствените и глухи идоли и увличаш в това печално заблуждение много други? Хора като тебе са побезчувствени от камъните и дърветата, защото не искат да познаят своя истински Бог и Спасител и не желаят да живеят в светлина, оставяйки мрака на заблудите.

Безумният управник не понесъл истината, изпаднал в ярост и заповядал веднага, без разпит, Левкий да бъде бит. Но доброволно приемайки страданията, мъченикът благодарял на Бога и така още повече разярил властника. За това бил подложен на изтезания, докато мъчителите му не останали без сили. Тялото му изнемогнало, съкрушено от побоите, и той се молел да бъде напълно освободен от него и да се представи на Господа. Да се изпълни желанието му способствал и самият мъчител, който заповядал свети Левкий да бъде изведен извън града и да бъде отсечена главата му. Светият тръгнал без страх и смущение, без болка и мъка на лицето си. Той сияел от радост и блаженство, като че го водели не за наказание, а за венчание. Далеч от града отсекли главата му и той преминал на небесата, за да приеме нетленен венец за подвига си.

Слухът за жестокостта на Кумврикий скоро се

разпространил по всички съседни страни и християните започнали да се крият от страх пред свирепия му нрав. Но блаженият Тирс, макар още да не бил кръстен, а пребивавал сред оглашените, се въоръжил с ревност по Бога, явил се при мъчителя и казал:

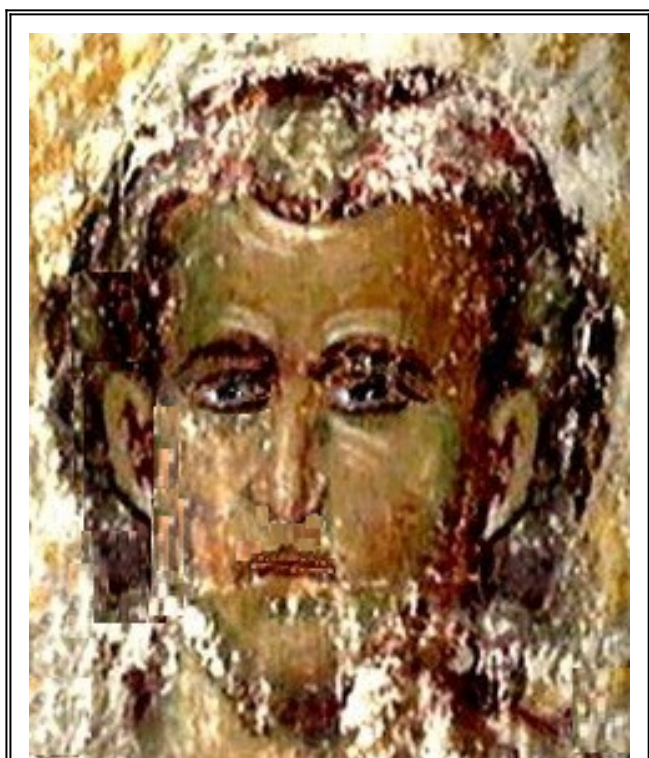
- Бъди здрав, светлейши властнико!

И когато Кумврикий му отговорил с приветствие, той продължил:

- Може ли всеки човек да каже пред вас, съдиите, това, което иска, или трябва да чака заповедта ви и преди да я получи да не издава нито звук?

Властникът, сякаш забравил как бил постъпил с Левкий, отвърнал:

- Може, пък и до днес свободата на словото не е отнемана от никого, особено ако става въпрос за обща полза.

*Свети мъченик Тирс. Фрагмент от
стара сръбска стенопис*

Тогава Тирс казал:

- Какво по-полезно може да се каже от това, което е полезно за душата? А аз виждам, че ти притесняваш мнозина и ги лишаваши от спасение, като ги отвличаш от истинската вяра и по своята злоба ги принуждаваш да служат на идолите. Така ти разпалваш цялата огнена геена за душата си. Затова реших смело и свободно да говоря с тебе и да науча защо си поставил за закон хората да оставят Създателя на небето и земята и на всички човеци и да се покланят на делото на човешки ръце, сякаш казват на дървото: "ти си мой баща", и на камъка: "ти ме роди", както изобличава идолопоклонниците свети пророк Иеремия. Цялата ти грижа е да убедиш всички хора, ако е възможно, да споделят твоя пагубен начин на мислене.

Кумврикий отвърнал:

- Твоите несвоевременни и неуместни думи показват, че си заразен от християнството. Впрочем остави тези суетни въпроси и лъжливите им отговори на онези хора, които се занимават в школите и не се грижат за народните дела. Сега се подчини на императорския указ и принеси жертва на боговете. Ако не изпълниш това, ще получиш възмездие за думите си с приготвените за теб мъчения.

- Тъй като вие сте разумни Божии създания - отвърнал светият, - не бива да вършите нищо неразумно без внимателно да го разгледате. Но щом искаш да се подчиняваш на безумната заповед на твоя цар, прави това, което ти е наредено.

Управникът казал:

- Мисля, че нашата снизходителност те прави толкова високомерен. Но виждам и че си разсъдителен и умен човек, затова те съветвам да покажеш послушание и да избегнеш

мъченията. Иди при жертвеника и въздай дължимото на боговете, така ще бъде простена предишната ти вина, ще станеш приятел на великия цар и ще прекараш остатъка от живота си с големи почести.

- Много размишлявах за това - отвърнал блаженият, - не мисли, че ме намираш неподготвен и че не съм премислил всичко това предварително. Отначало дълго размишлявах сам в себе си и след внимателно изследване се убедих, че вашите богове са бездушни идоли и храмовете им са нечисти. И аз им се присмях и избрах чистата и истинска християнска вяра. Затова не отлагай изпълнението на онова, което ти е заповядано за нас, християните.

Тези думи изпълнили мъчителя с ярост и той веднага заповядал на неколцина силни слуги да бият светеца с юмруци, а после да го вържат с ремъци за нозете и ръцете и да го разпъват с всички сили на различни страни. Когато това било изпълнено, членовете на тялото му започнали да излизат от ставите и да се разкъсват, но мъченикът понасял всичко търпеливо и със светъл взор. Мъчителят заповядал да избодат очите му с гвоздеи, да прекършат членовете му и да избият зъбите му с чукове. А светият се смеел над мъчителя и с това го разярявал още повече. Кумврикий заповядал да разтопят олово, да приготвят желязна решетка и да положат върху нея мъченика с лицето надолу. Освен това призовал своите влъхви и жреци, за да го прелъстят със слово. Те започнали да уговарят светеца поне за малко и привидно да се подчини на управителя.

- Така ти ще се избавиш от страшни мъчения - казвали те - и ще получиш много блага, а твоят Бог ще ти прости, като познава немощта на човешката природа. Той няма да се гневи, защото сме чували, че е благ и многомилостив.

Мъченикът отговорил:

- Точно затова понасям мъки заради моя Бог, защото е благ и милостив. Щом вие, макар и да знаете, че ви очакват безкрайни мъки, не се обръщате от заблудата към истинния път, защо аз да не претърпя мъжествено временните страдания, въздаяние за които ще ми бъде царството Небесно.

След тези негови думи започнали да го поливат с врящо олово. Но то веднага се разляло като поток, изгорило и погубило много езичници, които стоели наоколо. А светият се изправил от железния одър невредим и напълно здрав, а очите му виждали, както и преди. При това чудо присъстващите изпаднали в ужас и самият управник бил изумен. Но макар да можел да познае Онзи, Който сторил чудото, предпочел да остане заслепен и над него се изпълнили думите на Писанието: "Ти си видял много, ала не си забелязвал; ушите ти са били отворени, ала не си слушал". Той се разгневил още повече на мъченика, нарекъл го влъхва и чародей и го подложил на още по-големи страдания. Но светият претърпявал мъжествено всичко и свише се чул някакъв укрепяващ подвижника глас, който изпълнил със страх езичниците, а вярващите утвърдил във вярата.

Управителят се побоял да продължи мъченията, които само го посрамвали, и заповядал да хвърлят свързания мъченик в тъмница. Сам той се отправил към дома си, размишлявайки на какви още по-жестоки изтезания да подложи Тирс. А светият в тъмницата усърдно се молел Бог да го сподоби със свето кръщение. И ето че внезапно, по Божиата благодат, през нощта оковите му паднали и вратите се отворили от само себе си. Той излязъл от тъмницата и се отправил при кесарийския епископ, който се криел от гонението. Когато го видял, епископът паднал в нозете му, защото вече бил чувал за неговото мъжество и търпение и го почитал много. Но светият вдигнал епископа и сам паднал в нозете му с думите:

- Не прави това, честни отче! Подобава аз да ти въздам поклонение, защото съм дошъл не да благословя, а да приема благословение.

Епископът му казал:

- Трябва ти да ни благословиш, защото яви голямата сила на добродетелта и се облече в светлата риза на Духа, като претърпя такива страшни мъки.

- Точно затова съм тук - отговорил мъченикът, - за да се облека в ризата на нетлението, като се възродя с вода и Дух, защото още не съм се сподобил със светото кръщение. Моля те да изпълниш веднага моето желание и да ме кръстиш.

Епископът кръстил Тирс, който излязъл от купела и възкликнал:

- Господи Иисусе Христе, Боже мой, Който ме сподоби да се възродя с вода и Дух! Дай и на мен чрез страданието да се сподобя с кръщението, с което Ти си се кръстил, и като изпия чашата на Твоите страдания, да стана причастник на Твоята смърт.

После той беседвал с епископа, простил се с него и се завърнал в тъмницата. При това Христовият страдалец бил съпътстван от чудна светлина, а след него вървели свети ангели, ясно видени от неколцина достойни хора. В тъмницата той прекарвал времето си в обичайните молитви.

По това време един сановник на име Силван, родом от Персия, човек жесток и немилосърден, пожелал да се покаже благожелател и единомишленик на императора и го молел да му дарува власт да проследи дали наистина мъчителите, на които било наредено да погубват християните, изпълняват царските укази. Той получил такава власт и пристигнал в Никея и Кесария, като навсякъде принасял жертва на идолите

и проливал много християнска кръв по езическите празници. Доложили му, че великият Тирс не може да бъде победен с никакви мъчения и в същото време изумява хората със знамения и чудеса. Силван веднага заповядал да го доведат, а сам отишъл да принесе жертва на главния езически бог Зевс. На следващия ден заедно с Кумврикий той седнал на съдийското място, призовал Тирс и заповядал пред всички да прочетат записа от предишния му разпит. После казал на мъченика:

- Не мисли, че ще страдаш, както преди - ти ще понесеш още по-жестоки мъчения, ако продължаваш да упорстваш.

Мъченикът отвърнал:

- Моят Господ Иисус Христос, Който ми даде сили да понеса предишните мъки, и сега предстои пред мене и ме избавя от вашите ръце, защото само на Него служа и Него Единия признавам за Бог, а вашите езически идоли и богове смятам за заблуждение. Впрочем, ако желаеш да ме склониш да принеса жертва не с принуда и насилие, а с благоразумно слово, доброволно, кажи ми: на кого и как трябва да принеса жертва? Ако видя, че думите ти са справедливи, ще се покоря и няма напразно да се противя на истината.

Тогава Силван взел светия за ръка и му казал:

- Да идем в храма и там ще ти покажа на кого да принесеш жертва.

Когато отишли в храма на Аполон, Силван посочил идола и казал:

- Ето бога, когото почитаме, и ако му се помолиш и принесеш жертва, в негово лице ще придобиеш велик пазител и ще получиш благодат от останалите богове.

Мъченикът казал:

- Гледай каква жертва ще му принесе и как ще му се моля.

И когато всички обърнали погледите си към него, той вдигнал ръце и очи към небето и призовал неизречената Божия сила. Изведнъж ударил гръм и идолът на Аполон паднал и се разсипал в прах. Светият мъченик се обърнал към присъстващите и казал:

- Гледайте, вашите богове са само създание на човеци и не могат да понесат дори името на истинския Бог.

Силван изпаднал в ярост и възкликнал:

- Ще унищожа и изтребя докрай вълшебството ти.

И заповядал веднага с остри железни остриета да разкъсват тялото на мъченика до кости. Плътта на светия падала на земята, а мъчителят говорел:

- Къде е твоят помощник Бог, Когото почиташ и на Когото се надяваш?

Мъченикът отвърнал:

- Нима не виждаш действащата в мене Христова сила, която явно ме укрепява? Как земно и немощно тяло може да понесе такива мъки, ако не му се подава Божествена помощ свише?

Тогава Силван заповядал да донесат огромен котел, да го напълнят с вода и да запалят под него огън. Когато водата кипнала, вързали мъченика и го пуснали в нея надолу с главата. Но светият призовал Христовото име, котелът се счупил и водата се разляла, а той останал невредим. Мъчителят бил посрамен и се разгневил, но тъй като имал и други обществени дела, отново заповядал да отведат мъченика в тъмница.

Скоро Силван заедно с Кумврикий се отправил в град Апамея и взел със себе си светеца. Когато наближили града, той спрял, повикал мъченика и казал:

- Тирсе, или дай тук обещание да принесеш жертва на боговете и ще останеш жив, или по най-жесток начин ще бъдеш лишен от живота.

В отговор светецът му казал същото, както и преди, и в заключение добавил:

- Скоро вашите души ще бъдат изтръгнати от вас.

Мъчителите се разгневили, заповядали да влачат Тирс с побои към града и там заради вълшебствата му да го хвърлят в морето, за да загине в мъки и дори да не се удостои с погребение. Но не успели да влязат в града, когато започнало да се изпълнява пророчеството на мъченика: Силван внезапно се лишил от сили, а Кумврикий се разболял от треска и след четири дни двамата по жалък начин завършили живота си. Казват, че дори земята не приемала нечистите им тела, докато за това не се помолил светият мъченик. А той останал в Апамея двадесет и три дни, до идването на новия управител.

Новият управител Вавда по характер и омраза към християните бил подобен на своите предшественици. Като разгледал делата на предишните управители и научил за мъченика Тирс, той го извикал на разпит. Светият бил непоколебим в християнската вяра и както преди, отказвал да изпълни нечестивите заповеди на езичниците. Вавда заповядал да го зашият вързан в един мях и да го хвърлят в морето на тридесет стадии от брега. Но мехът внезапно се скъсал, връзките се развързали и се явили множество светоносни мъже, които ходели по водата. Те взели мъченика и го извели на сушата. Като видели това, слугите на управителя в страх изтичали при него и разказали за

случилото се. Тогава той сам отишъл на брега, видял мъченика и му казал:

- Наистина са удивителни вашите християнски вълшебства и магии, щом и самото море, както виждам, ви се подчинява и щом отнемате силата на природните закони. Но въпреки това вълшебствата няма да ви помогнат, а ще станат причина за още по-жестоки мъчения и смърт.

Мъченикът отвърнал:

- Дълго ли ще оставащ заслепен и подобно на боговете си няма да виждаш, макар да имаш очи? Кой може с вълшебства да подчини законите на природата? Кой от вашите влѣхви и почитани богове, в които всичко е прелест и измама, е направил така, че хвърлен в морето човек да бъде взет от ръцете на ангели и здрав и невредим да ходи по морето като по сухо?

Вавда заповядал да хванат мъченика, да го вържат и да го водят след него, а сам се отправил в Кесария. Когато жителите узнали, че пристига новият управител и води със себе си светия мъченик Тирс, всички излезли извън града, сякаш за да посрещнат новия властник, а всъщност да видят Христовия страдалец. Щом влезли в града, мъченикът веднага бил хвърлен в тъмница. Управителят дълго размишлявал на какво наказание да го подложи и накрая решил да го хвърли на зверовете, като смятал тази смърт за особено страшна. Той заповядал да доставят различни зверове и да ги държат гладни, за да се нахвърлят стремително и да разкъсат осъдения.

За тридесет дни зверовете били подготвени, а мъчителят събрал народа при храма на Зевс, където принесъл тържествено жертвоприношение. После заповядал да доведат свети Тирс от тъмницата.

Междувременно по тайна заповед на управителя при светия в тъмницата идвали много приятели и познати и го умолявали да се смили над себе си и да избегне страшната смърт, като изпълни онова, което се иска от него.

- Така - казвали те - ще се избавиш от гибел, ще се удостоиш с почести и ще станеш угоден на царя.

Но светият можел да каже за себе си с думите на Давид: “аз пък като глух не чувам и съм като ням, който не отваря устата си”.

Когато го довели, принасящият жертви управител му казал:

- Бяхме прекалено милостиви и ти дадохме доста време за размисъл. И така, ако искаш да имаш полза, сега, когато виждаш родината си да принася жертви на великия бог Зевс, пристъпи и ти и принеси жертва, за да се избавиш от гибел. Ако ли не сториш това, ноктите и зъбите на животните ще те разкъсат и никой няма да ти помогне и да те избави от беда.

Пред очите на всички мъченикът се приближил към идола на Зевс и мислено се помолил на истинския Бог. Станало страшно земетресение и идолът паднал на земята. Езичниците се разбягали в страх и в храма останал само мъченикът. Изпълнен с ярост, мъчителят заповядал да го хвърлят на зверовете.

За зрелището се събрало множество народ и когато пуснали зверовете, се виждало, че той стои сред тях заедно с някакви други трима мъже. И животните ходели около него и кротко се умилквали, като че отдавна го познавали. Светият вдигнал ръце към небето и възкликнал:

- Благодаря ти, Господи Иисусе Христе, че в мен прослави Твоето Свято Име и ми яви милостта Си, като загради устата на зверовете, както някога пред Даниил, Твоя раб. Ти,

Владико, както тогава, така и сега вършиш чудеса. Направи така, че тези диви зверове да идат в жилищата си, без да причинят вреда на никой тук!

После казал на зверовете:

- В името на истинския Бог, върнете се в пустинята, всеки в своето леговище, и не причинявайте на никого вреда.

Вратите пред тях се разтворили сами и те веднага избягали. Всички присъстващи се разбягали в страх, защото се опасявали от освободените зверове, но те сами стремително побягнали към пустинята. Като видели това чудо, много езичници повярвали в Христа.

Вавда не знаел какво да направи и заповядал да хвърлят светия отново в тъмница. Но след няколко дни, отивайки в близкия град Аполония, той заповядал да водят и Тирс с него. В храма на Аполон, пълен с идоли, той устроил всенароден празник. Завел там Тирс и заповядал да го бият силно с пръчки пред идолите. Но светият търпеливо понасял ударите, сякаш го биели не наяве, а насън, и се молел на Бога, пресушаващ бездни и събарящ планини.

- Нека Твоята ръка бъде върху мене, Господи - казал той, - аз Те призовах - не отнемай помощта Си от мене, но ме погледни и ме защити, за да не се посрамя.

Внезапно в града станало земетресение, управителят бил застигнат от болест, ръцете на мъчителите, които биели светеца, отслабнали и много идоли паднали на земята и се разбили на парчета. Тирс, преизпълнен с радост по Бога, се смее над идолите и мъчителя и казал:

- Защо не помогнеш на боговете си, които в безчестие се търкалят по земята и те молят за помощ? Защо ги оставяш захвърлени пред очите на всички за посмешище на онези,

които не са заслепени?

Макар и да изпитвал голяма болка, управителят запазил цялата си злоба и затова казал:

- Вълшебствата на мерзкия Тирс правят живота ми по-тежък от смъртта!

По това време в Аполония живеел езическият жрец Калиник. Като видял от самото начало чудесата, които извършвал свети Тирс, той осъзнал безсилието на своите богове. Приел в сърцето си семената на истинската вяра, той размишлявал:

- Боже на Тирс, Който вършиш дивни и славни чудеса! Приеми и мен като новоизбран воин и ме укрепи против онези, които въстават против Твоята истина!

Така беседвайки тайно с Бога, той се явил пред управителя и хитроумно му се присмял.

- Светлейши управителю - казал той, - този човек, макар да претърпява жестоки мъки, събори и унищожи великия бог Зевс, за трети път съкруши слънценосия Аполон и низвергна самия непобедим в битката Херкулес не с ръце, не с оръжие или меч, а само с една дума и с призоваване на претърпелия разпятие и смърт Христос. Ако на твоето могъщество е угодно, нека възстановим бог Херкулес, който помага на някои в беда, и да го помолим да си припомни предишното си мъжество и да побърза на помощ на силно оскърбения Зевс и на божествения Аполон, защото те самите, струва ми се, спят дълбоко.

Управникът не доловил насмешката и казал:

- Аз съм болен и затова иди сам, умолявай за нас боговете и ги повдигни по-скоро против вълшебника Тирс.

Калиник продължил:

- Но аз мисля, че е голяма силата на Бога, Който ги събори, и се страхувам, че нашите богове са безсилни да помогнат дори на самите себе си.

Тогава управителят най-накрая разбрал истинския смисъл на думите му и казал:

- Нима и ти си прелъстен от вълшебството на този магьосник?

Калиник не пожелал да продължи започнатия разговор и да крие повече вярата си, затова веднага отишъл вкъщи, остригал косите и брадата си, свалил свещеническите одежди, а после донесъл всичко на управителя и го хвърлил в краката му.

- Вземи косите и одеждите ми - казал той, - осквернени със смрадта и дима на жертвите, с проливането на кръв и дяволски тайнства. Заедно с тях отхвърлям и предишното си заблуждение и започвам нов живот, защото вече съм християнин.

Управителя бил много учуден от тази неочаквана промяна.

- Какво става с тебе, Калиник? - казал той. - Нима чудесата на този чародей имат такава сила в твоите очи, че дори твоята благородна душа - душата на служител на боговете, получил от тях много милости - са отвърнали от вярата на отците и са тласнали към окончателна гибел?

Калиник казал:

- За моята промяна най-голяма вина има самият Херкулес, който след многото си победи, за които толкова се разказва, не можа да противостои на една дума на този мъж и падна по такъв жалък начин, показвайки, че са достойни за присмех приказките за него и за останалите богове.

- Не е така - възразил управителят, - прелъстен си от

вълшебството на Тирс и се надяваш, че и ти ще можеш по същия начин да вършиш чудеса. Но нито на него, нито на тебе християнските вълшебства ще донесат полза, ако не се разкаеш и не принесеш почести на боговете, както преди.

Калиник, желаейки явно да посрами неразумието на властника и твърдо надявайки се на Бога, заявил:

- Тъй като сега си болен и смяташ, че ме е прелъстило вълшебството, обърни се към бог Асклепий за твоето оздравяване. Тогава ще научиш, че не съм прелъстен от никакво вълшебство.

Управникът не разбрал истинския смисъл на думите му и като си мислел, че той се завръща при своите богове, веднага станал и го последвал в храма. Там Калиник започнал да се моли в душата си с думите:

- Господи Иисусе Христе, когото познах като Истински Бог чрез Твоя раб Тирс, не ме отхвърляй, макар да съм Те разгневил безброй пъти! Дойди ми на помощ и яви в мене Твоята сила!

Докато говорел така, се чул глас свише, който го укрепявал и призовавал за подвиг. Изпълнен с дръзновение и призовавал Христовото име, той започнал да хули идола на Асклепий, който веднага паднал, като че съборен от силна ръка. Тогава Калиник погледнал управителя и му казал с насмешка:

- Сам виждаш, че твоят бог не може да стане, ако ти не го вдигнеш. Убеди се, че това не е вълшебство, а действие на Божията сила в мен.

Но управникът, макар да скърбял и да съжалявал Калиник в душата си, заповядал да го затворят в тъмница, а на сутринта издал смъртна присъда за него и за Тирс:

- Заповядавам Калиник, отпаднал от служението и почитането на боговете и присъединил се към християнската лъжа, да бъде умъртвен с меч. А Тирс, който се гордее със своите чудеса и прелъсти с тях окаяния Калиник, заповядам да бъде поставен в дървен сандък и разрязан с трион.

Воините незабавно отвели Калиник за наказание. Той си изпросил време за молитва и след като се молил дълго, бил посечен с меч. После мъчителите сложили свети Тирс в един сандък, взели трион, за да го разрежат, но трионът станал необичайно тежък и едва успели да го вдигнат. И обратно, когато го поставили върху сандъка, той станал толкова лек, че не оставала и следа от зъбците му. Дълго се трудели мъчителите, но не постигнали нищо. Накрая сандъкът се отворил и светият излязъл със сияещо лице, а сърцето му било пълно с неземна радост. Присъстващите се преизпълнили с ужас и никой не смеел да го докосне. Тогава свише се чул глас, който призовавал мъченика за небесна награда. Като разбрал, че е дошъл краят на подвига му, светият вдигнал ръце към небето, насочил натам своя ум и възкликнал:

- Благодаря Ти, Господи Иисусе Христе, че приемаш мене, недостойния, за наследник на Твоите блага и ме нареждаш сред онези, които са Ти благоугодили. Приеми в мир душата ми и я въведи в светите Си обители при неизреченото блаженство, което Ти даруваш!

После свети Тирс се осенил с кръстно знамение и предал в ръцете на Бога святата си душа. Така онзи, когото не могли да умъртвят жестоките мъчения, завършил живота си с естествена смърт.

След много години се възцарил жестокият Диоклетиан и отново навред бил разпратен императорски указ всички да се покланят на идолите, а отказващите да сторят това да бъдат предавани на смърт. По това време в Тиваида управител бил

някой си Ариан. Той се стремял да изпълнява точно нечестивото нареждане на жестокия цар и докато бил в град Антиноя, хванал двама знатни християни - Аскалон и Леонид, и след различни мъчения ги умъртвил. После заповядал да хванат всички присъстващи християни, поставил пред тях оръдията за мъчения и казал:

- Ето каква участ ви очаква. Ако принесете жертва на боговете, ще останете живи и невредими, а ако откажете да се подчините, ще бъдете предадени на мъчения и смърт.

Веднага тридесет и седем мъже смело и единодушно пристъпили напред и изявили готовност да умрат, но да не се подчинят на безбожната заповед. След много мъчения един от тях на име Аполоний, църковен четец, изпаднал в ужас и ту треперел при мисълта за изтезанията, ту се опасявал да погуби душата си, като отпадне от Христа. Той започнал да размишлява как да избегне и жертвоприношението, и лютите мъки, за да успее да спаси душата си от властта на дявола, а тялото си - от ръцете на мъчителите. Докато се колебаел, той забелязал край себе си един езичник на име Филимон, който служел като музикант при управителя. Аполоний го повикал и му обещал четири златни монети, ако облече дрехите му, за да не го познаят, и принесе жертва вместо него. Филимон се съгласил, сменил дрехите си, скрил лицето си и приближил жертвеника. Но Бог, Който дивно се грижи за спасението на всички, пожелал да привлече при Себе си чрез Аполоний Филимон, а чрез Филимон - Аполоний. И когато преоблеченият езичник се приближил до идолския жертвеник, в сърцето му засияла светлината на Господнята благодат и духовните му очи се отворили за познанието на истината. Той като християнин се осенил с кръстно знамение и застанал пред управителя. Ариан попитал приближените си:

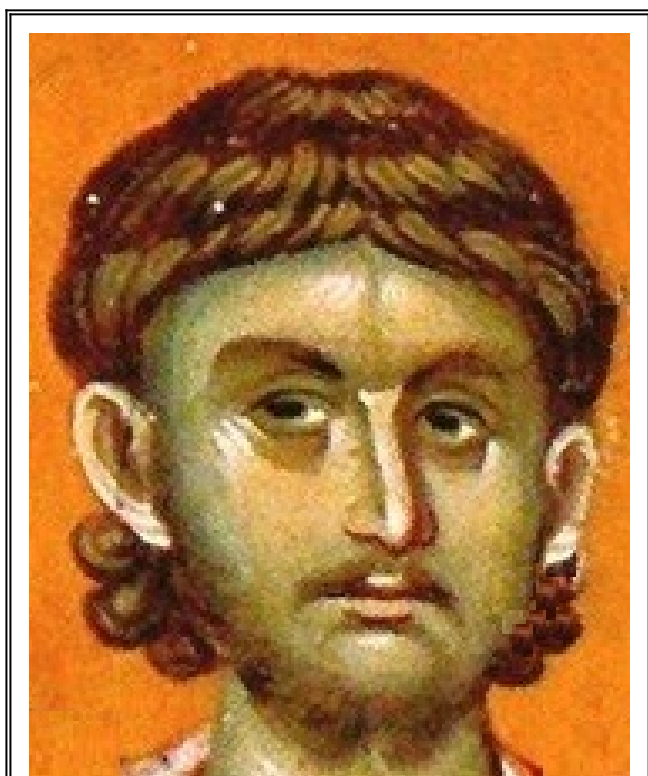
- Кой е този човек?

- Един от християните - отвърнали те.

Управителят му заповядал да принесе жертва, но той високо възкликнал:

- Няма да сторя това! Аз съм християнин, раб на Христа, Живия Бог.

- Нима не видя какви мъчения претърпяха Аскалон и Леонид и с каква жестока смърт загинаха? - попитал Ариан.

Свети мъченик Филимон.
Фрагмент от стара българска
стенопис. Област Македония

Филимон, престорен на Аполоний, заявил:

- Това, че Аскалон и Леонид ни оставиха пример за мъжествено търпение, стана за мен подтик без страх да приема мъките. Подбуди ме и чудото, което стана с ладията ти, когато преминаваше реката - тя спря на най-дълбокото място и не достигна брега, защото не пожела да изповядаш, че Христос е Бог.

Тогава управителят заповядал да доведат музиканта Филимон, като се надявал, че със свирнята си на флейта ще очарова и смекчи духа на християнина, ще даде друга насока на мислите му и ще го склони към жертвоприношение. Безумецът не знаел, че пред него стои и говори с истинския си глас самият Филимон, защото преди бил чувал само музиката му, а сега слушал и словото му, внушено от Светия Дух. Търсели музиканта навсякъде, но не го открили. Довели брат му Теон и започнали да го разпитват. Той познал брат си в дрехите на Аполоний, но като не знаел какво се е случило, казал:

- Ето, той стои пред вас.

Управителят заповядал да открият лицето му и като го видял, започнал високо да се сме, като си мислел, че Филимон прави това, за да се надсмее над християните и да развесели присъстващите. После му заповядал да свали чуждите дрехи и да се приближи към жертвеника. Но Филимон заявил, че наистина е християнин и започнал да осмива езическите богове. Изуменият съдия възкликнал:

- В името на благополучието на римския народ, кажи ми - истина ли е това, което говориш и вършиш сега, или го правиш за насмешка над християните?

Филимон отговорил:

- Кълна се не в римското благополучие, а в своето собствено спасение и в моя Цар и Владика Христос, че не се присмивам над християните. Заявявам, че промяната, станала в сърцето ми е истинска и изповядвам моята вяра в Христа. За нея съм готов да умра не веднъж, а хиляда пъти.

Тези думи разярили управителя, той се обърнал към присъстващите и започнал да ги пита дали веднага да убие

Филимон, задето пред всички хули боговете, или да му остави време за размисъл и разкаяние. Народът обичал Филимон заради чудното му свирене и умолявал управителя да не погубва утехата на целия град. Тогава той казал:

- Виж как те обичат хората, наричат те “всеобща утеха”. Поне от благодарност за това извърши обичайното за теб - принеси жертва на боговете, пазителите на града. Наближава голям празник, на който с тръби и флейти трябва да въздадеш хвала на боговете и така да развеселиш себе си и да уладиш слуха ни.

- Този празник - отвърнал светецът - ме кара да си спомня за празника, който е на небето, а звуците на тръбата събуждат желание да чуя ангелските песнопения. Знай, че се трудиш напразно, като се опитваш да ме отвърнеш от изповеданието ми. Така не само няма да постигнеш успех, но ще сториш тъкмо обратното - ще накараш сърцето ми още повече да се стреми към Христа.

Управителят казал:

- Какво ще придобиеш, дори да претърпиш всички мъки заради Христа, както заявяваш? Ти още не си истински християнин, защото не си приел кръщението по техния закон.

Като чул това, Филимон възкликнал:

- Да пребъде с мене духовният огън, запален в сърцето ми! Управителю! Дължа ти благодарност за това, че макар против желанието си, ти извърши благодеяние, като ми напомни за светото кръщение!

Той излязъл пред събранието и високо възкликнал:

- Ако сред вас има християнски иерей, който заради истинската вяра пренебрегва мъченията, моля го по-скоро да

дойде тук и да ме сподоби със светото кръщение!

Като видял, че всички са обзети от страх и никой не се осмелява да пристъпи и да се обяви за християнски свещеник, той скърбял в сърцето си и накрая с горещи сълзи се обърнал към Бога:

- Боже мой, Господи Иисусе Христе, Ти погледна милостиво към мене и ме изведе от бездната на заблудението! Не ме оставяй без свето кръщение, но както Сам знаеш, ми прати иерей и вода, за да се кръстя като останалите християни!

Веднага след молитвата му се спуснал облак, оросил го с дъжд, знаменувайки свето кръщение, и после отново се издигнал нагоре. Всички се изумили, а заслепеният от злоба управител казал, че това е вълшебство и измама на очите.

После светият се помолил всичките му тръби и пищялки, които дал на Аполоний, докато сменяли дрехите си, да бъдат изгорени, за да не остане никакъв спомен за суетното му изкуство и никой от езичниците да не може да каже: "Ето тръбите на Филимон".

И наистина слязъл огън от небето и пред очите му запалил и изгорил всички инструменти.

Междувременно приближил и часът на страданията на Аполоний. Теон се явил при управителя и подробно разказал как той сменил дрехите си с Филимон, накарал го да отиде на изповеднически подвиг и станал виновник за неговата гибел. Незабавно довели Аполоний. Ариан го погледнал с гняв и казал:

- Какво е това, най-негодни сред хората? Какво стори ти с нас, с целия град и с този нещастен човек? От гордост презрял боговете и законите и от страх, избягвайки мъченията, ти смени дрехите си с него, с някакво вълшебство обърна сърцето

му и лиши целия град от утеха. Ако си се страхувал от мъченията, трябвало е да дойдеш при мен и да ми откриеш душата си и аз по законите на човеколюбието щях да ти простя и да те оставя да живееш свободно и безгрижно.

На тези думи Аполоний отговорил:

- Постъпваш добре и правилно, като ме укоряваш и злословиш против мене. Против това не ще кажа нищо. Аз и сам се смятам за виновен, но не за това, че станах причина Филимон да се сподоби с такива големи блага, а за това, че не ги заслужих първо за себе си. И не в това е вината ми, че той се яви в моите одежди, а в това, че аз се скрих в неговите. Но тъй като и двамата по Божията воля се облякохме в ризите на спасението, знай, че нито той, нито аз ще принесем жертви на вашите богове. Ако преди се боях от мъченията, сега с помощта на моя Бог, ще проявя много по-голямо мъжество.

Разгневен, мъчителят заповядал да вържат Аполоний и да го остават така за още по-жестоки мъки, а сам заповядал на трима воини да бият Филимон по лицето и очите. Като видял това, народът възнегодувал и започнал да вика на воините да спрат. После управителят му казал:

- Имай милост към себе си или поне съжали народа, който в сърцето си страда заради тебе. Размисли - щом хората са така възмутени от толкова малко нещо, какво ли ще стане, когато те подложат на още по-големи мъки? Принеси жертва, Филимоне, и възнагради себе си за понесеното страдание с утехите, които ще го последват, защото ще пируваме в храма на Серапис и ще се отдадем на всякакви наслади.

- За мен е приготвена вечеря на небето - отвърнал мъченикът, а после се обърнал към хората и казал:

- Защо скърбите, като гледате да ме бият? Нима и преди не

са ни били слугите на управителя, още докато бях флейтист? Понякога правеха и по-лошо, а вие високо се смеехте: защо не се смеете и сега? Но знайте, че докато вие скърбите, ангелите се радват за мене, като ме виждат християнин и почитател на истинската вяра.

Виждайки непреклонността му, мъчителят заповядал да пробият дупки в пищялите му, да сторят същото и с Аполоний и да влачат мъчениците по целия град. После Филимон бил повесен на едно маслиново дърво и слугите започнали да стрелят по него с лъкове. Но стрелите не го докосвали, а една стрела отскочила и извадила дясното око на управителя. Той усетил силна болка и започнал да изригва хули и злословия против Христа и християните, но накрая болката го принудила да заповяда да отвържат мъченика. Той го умолявал да излекува окото му, но светият отговорил:

- Няма да те изцеля сега, за да не сметнеш това благодеяние за вълшебство. Когато се разделя с тялото си, защото крайт ми наближи, ела на гроба ми, вземи пръст и я сложи на окото си, призови Христовото име и веднага ще се изцелиш.

После по заповед на управителя отсекли главите на двамата свети мъченици. Честните им тела положили близо до светите мъченици Аскалон и Леонид. Управителят се измъчвал от непоносима болка в окото и въпреки волята си отишъл на гроба на светиите, взел пръст и я сложил на болното око, както му казал Филимон. После призовал:

- Иисусе Христе, заради Когото тези мъченици доброволно приеха смъртта, в Твоето име правя това и ако се изцеля и прогледна, ще изповядам, че няма друг Бог, освен Тебе.

Щом казал това, веднага се изцелили и душата, и тялото му. С очите си той веднага видял слънцето, а душата му познала по-светлата от слънцето Правда. Той радостно възкликнал:

- Аз съм християнин!

Ариан изповядал това пред много свидетели и приел свето кръщение с целия си дом, а тридесет и шестте християни, които държал оковани заради Христа, освободил с мир. После взел плащаници и благовония и заедно с много хора и двама епископи отишъл на гроба на светите мъченици и ги погребал с почести.

Междувременно слухът, че Ариан от езичник станал християнин и повече не желае да принася жертви на боговете, стигнал до Диоклетиан. Императорът пратил в Кесария четирима протектори и заповядал да го доведат, защото искал сам да се увери дали е истина това, което се говори. Протекторите го хванали и бързали да тръгнат обратно, а той ги умолявал да му позволят да отиде на гроба на светите мъченици. Те не се съгласявали, но Ариан им дал осемдесет златни монети и накрая получил разрешението им. Той паднал по очи пред гроба и молел светите мъченици да му помогнат в подвига. И от гроба се чул гласът на Филимон:

- Бъди мъжествен, Ариане, и не се бой, защото Сам Господ те призовава при Себе Си, води те към подвиг и ти готви мъченически венец. Съучастници в твоя подвиг и въздаянието за него ще станат четиримата протектори, които дойдоха да те вземат.

Като чул това, Ариан се изумил, завърнал се вкъщи, вдъхновен от Господнята благодат, и разказал на домашните си за времето и начина на своето мъчение. Той призовал слугите си и казал:

- Ще дойдете с нас до Александрия, а после аз ще бъда отведен при императора, където с Божията помощ ще извърша подвига си. На осмия ден от месец фаменот ще бъда зашит в чувал и хвърлен в морето. А вие на единадесетия ден, в шестия

час елате на брега. Там ще намерите тялото ми, изнесено от делфините. Вземете го и го положете заедно с другите мъченици.

После Ариан с протекторите тръгнал на път, а когато пристигнал, царят го приел любезно. Скоро за царя била приготвена банята, пред чието здание стояла статуята на Аполон. Той взел Ариан със себе си и на излизане след банята се приближил към статуята и казал:

- Принеси жертва на великия Аполон и нека с весело сърце отидем на вечеря.

Ариан отговорил:

- Как мога да сторя това след толкова много велики чудеса, извършени от Христос, истинския Бог, които не са приказки, а несъмнена истина? Свидетели за тях са моите очи. Как да принеса жертва на бездушния и безчувствен идол?

Разгневеният цар заповядал веднага да го оковат в железни вериги, да окачат на нозете му големи камъни и да го хвърлят в дълбока яма. После наредил да я затрупат с пръст и камъни и да я изравнят със земята. Отгоре заповядал да поставят трона му, седнал на него и наредил на войните да свирят с тръбите.

- Да видим - казал той - дали ще дойде неговият Христос и дали ще го освободи от ямата.

Но когато отишъл в двореца и влязъл в покоите си, видял веригите и камъните, с които бил свързан мъченикът, да висят над постелята му, а самият Ариан лежал в нея.

При това императорът изпаднал в ужас и смущение. Той помислил, че някой от приближените му е станал

изменник и тайно плете мрежи против него. Но светият му казал:

- Не се смущавай, никой не те е предал и не въстава против тебе. Аз наистина съм Ариан, когото хвърли в ямата. Ти каза: “Нека видим дали ще дойде да го освободи неговият Христос.” Ето, Той ме освободи и ми заповяда да легна в постелята ти.

Изуменият Диоклетиан дълго стоял мълчаливо и накрая, едва опомнил се от страх, високо възкликнал:

- О, лукаво възшебство! Никой досега не е виждал нищо подобно!

И дълго нареждал и викал, докато накрая заповядал да вържат светия в един чувал с пясък и да го хвърлят далеч в морето. А четиримата протектори, най-главен сред които бил Теотих, отишли при императора и се обявили за християни. Те също били вързани в чували с пясък и хвърлени в морето заедно с мъченика. Делфините ги отнесли до Александрийския бряг, където чакали Ариановите слуги. Те извадили от водата телата на своя господар и четиримата воини и ги погребали заедно с почести, прославяйки Бога Отец и Сина и Светия Дух, на Когото и от нас да бъде слава во веки. Амин.

Тропарь мученикам Фирсу, Левкию, Каллинику и иже с ними

глас 4

Мученицы Твои́, Го́споди,/ во страда́ниих свои́х венцы́
прия́ша нетле́нныя от Тебе́, Бо́га на́шего,/ и́муще бо крѣ́пость
Твою́, мучи́телей низложи́ша,/ сокруши́ша и де́монов
немо́щныя де́рзости. / Тех моли́твами// спаси́ ду́ши на́ша.

Перевод: Мученики Твои, Господи, подвигом своим венцы

нетленные получили от Тебя, Бога нашего; ибо они, имея силу Твою, мучителей низложили, сокрушили и демонов немощные дерзости. По молитвам их, Христе Боже, спаси души наши.

Кондак мученикам Фирсу, Левкию, Каллинику и иже с ними

глас 2

Благочестия веры побóрницы, злочестíваго мучíтеля оплевáвше,/ обличíсте зверообráзное егó кровопролётíе,/ и победíсте тогó яростное противлéníе,/ Христóвою пóмощию укрепля́еми, Фíрсе и Лéвкие,// с пострада́вшими, о нас моли́тесь.

Перевод: *Благочестия и веры защитники, нечестивого мучителя укоров, вы обличили его зверские кровопролития и победили его яростное противоборство, укрепляемые Христовой помощью, Фирс и Левкий, вместе с остальными мучениками, о нас молитесь.*

ЧЕТИ-МИНЕНТЕ

{{_LINK1_}}